

de dennekegels. Het waren er welgeteld 14. Circa 20 minuten bleven zij nog met de maaltijd doorgaan en toen vloog de gehele club weg in N.O.-richting. Onze verbazing werd nog groter, toen we daar op dezelfde weg bij Garderen nog tien exemplaren en bovendien *drie witbandkruisbekken* waarnamen. Zij deden niet zo lang over hun maaltijd en vlogen snel heen, ook in N.O.-richting. De brede witte vleugelbanden kwamen bij het opvliegen van laatstgenoemde soort nog mooier uit.

Rotterdam.

W. J. Steijn

Het Staelduin II.

1949. Eindelijk drie jaar later in de maand Juni besluiten we weer eens te gaan kijken in het oude Staelduin. Onderweg zien we al aardige dingen. Zeven nesten van de steeds zeldzamer wordende huiszwaluw onder een daklijst. En verderop, op een onder de zoden begraven bunker met de mooie knikkende distel begroeid, zagen we de, hier in het Westen zo zeldzame, Koninginnepage. Mooi is de geelzwarte tekening van de vlinder op de paarse distel. De koninginnepage vliegt hoofdzakelijk op de wilde peen, maar we zagen de rupsen in Oost-Twente toch ook op andere schermbloemen, zoals engelwortel. Een grauwe klauwier, die we steeds meer zien in het Westen van Den Haag, dook steeds in de planten om dan op de top van een broeikas te gaan zitten. Markant is zijn donkere oogstreep en loodgrijze kop, hij heeft wat wit aan de stuit en een donkere staartzoom, zo is de man. Het vrouwtje is hoofdzakelijk bruin met licht-bruin getekende borst.

Langs de oude Maasdijk zongen in het lage hout de spotvogeltjes, krasten de grasmussen en zong een rietzanger in een rietkraag aan een der slootjes. Uit een aardappelveld doken drie braamsluipers te voorschijn, die stoeiend in de wilgen verdwenen.

Zo kwamen we dan aan de lange laan van eiken en enkele beuken, die naar het hart van het Staelduin leidt.

De koekoek riep in de oude bossen, een zanglijster sloop naar haar nest met een naaktslak uit de snavel hangend en de tuinfluiter floot zijn melodieuze merelliedje.

Look zonder Look stond in de boskant met zijn ivoren kruisbloempje en zwak uienluchtje, maar het zeepkruid was nog in knop. Robertskruid met cerise-rode bloempjes en in een vijfhoek passend fraai blad, nagelkruid met roosachtig geel bloempje, glikkruid en valeriaan bloeiden, maar vele heesters hadden al bessen en bottels, hoewel nog groene. Verwilderde kruisbessen, hertshooi, stinkende ballote, een paarse labiaat, bloeiende muursla met sierlijk ingesneden blad, akkerkool, engelwortel, bereklauw en vele andere planten groeiden welig.

Heesterslakken en ook de grote wijngaardslak, die hier in Holland nog door de Romeinen moet zijn ingevoerd (die er dol op waren, zij liever dan ik) leven er ook.

Vele geelgorzen zongen hun eenvoudig, schorrig liedje, met hun kopje achterover, wat een koddig gezicht was. En daar vonden we zowaar een nestje van een grasmus, vlak langs de weg in een warring van planten, een dertig centimeter boven de grond.

Het was een nest van droog gras, zorgzaam gebouwd en waarin een vijftal vuilwitte eitjes van ongeveer 12 mm lag, met een flauw kransje van zwartbruine stippeltjes aan de stompe pool. Even moet ik in het midden brengen, dat we nooit nesten zoeken, maar stoten we soms op een nest, dan kunnen we de verleiding niet weerstaan er even naar te kijken, zonder dit evenwel ooit aan te raken of de omgeving te vertrappen.

De jonge fitissen roepen onafgebroken, piejet, piejet. Hun bekjes zijn nog eigeel met gele mondhoeken, ze hebben gele wenkbrauwstreepjes en gele pootjes en bruine rug en zijn vaal op de borst. Zeer rustig en argeloos zitten ze op hun tak in afwachting van het voedsel, dat hun door moeder of beide ouders wordt gebracht. Torenvalkjes zweven boven de bomen met hun jongen, die steeds maar kli-kli roepen. Op een weijtje zitten twee patrijzen inelkaar gedoken en bijna niet te onderkennen, zo gaan ze in de omgeving op. Op een paal zit een grauwe klauwier en overal klinkt het zomers toer, toer, toer van de tortels en het meer afwisselend roekoekoe van de bosduif. De wielewaal is bijna tot zwijgen gekomen en denkt zeker alweer aan zijn verre reis naar het Zuiden. Een enkele maal nog roept hij zijn naam en daarachter een mauwend geluid, wat precies de grootste tegenstelling tot zijn sonore roep vormt, die men zich kan voorstellen.

Na het bos te zijn rondgelopen, komen wij aan de Zuidzijde, waarlangs een slootje loopt. Aan de boskant is het een dicht inelkaar gegroeid struweel van elzen, Gelderse roos, wilgen, meidoorn, bramen en daarboven uit staan hoge peppels. In de sloot groeit watereppe, pijptorkruid en lis, benevens riet en biezen. In de dichte bosjes dartelt een troepje jonge staartmezen. Grappig, die wit-zwarte sierlijke en ijverige diertjes met hun zwarte staartjes met witte slagpennen zo te zien dartelen in gezelschap van hun ouders. Het heggemusje zingt zijn fijn liedje en zoals het liedje, is het vogeltje. Bruin gestreepte vleugels, blauwgrijs het borstje en spits het snaveltje. Tot slot zagen we nog een gekraagd roodstaartje met zijn witte petje op en twee vale jonkjes op een tak zitten. Wat het bos betreft het volgende: daar de padvindere, die eerst kriskras door de struiken braken, naar een verder gelegen terrein zijn verwezen, waar ze zich volkomen kunnen uitleven, heeft het bos zich, mede door de goede zorgen van de houtvester, wonderlijk snel hersteld. De bedoeling is er een natuurlijk bos van te maken. Alles wat groeien wil, kan voluit opschieten. Zaaialingen van eiken, beuken, vlier, Gelderse roos en kruiden zoals look zonder look, bosandoorn, melkdistel, kortom alles wat in een natuurlijk bos thuis hoort. De oude eiken, zelfs dennen worden door een klein soort klimop overwoekerd en soms tot in de toppen der bomen overgroeid. Zo krijgt het bos een aanzien als de bossen van Barbizon in Frankrijk, waar ook alles groeide en bloeide naar hartelust. Een gevallen boom bleef liggen, soms dik onder het mos en allerlei zeldzame planten kregen gelegenheid zich in hun

Wijngaardslak

volle schoonheid te ontwikkelen. Tientallen grote schilders maakten daar, in die paradijsseer, hun onvergankelijke kunstwerken. Zo is het met Het Stael-duin echter nog niet gesteld. De natuur heeft daar haar vrije loop, niet verbeterd maar geholpen door de goede zorgen van de mens. Ook voor het wild, zoals fazanten en patrijzen, een dorado om te broeden. Het is ook niets bijzonders om op de door klimop overwoekerde grond een fazantenhen op te jagen en voor een nest te staan met een zevental koffiebruine eieren.

Wordt vervolgd.

Nu wij weer aan het einde staan van zomervacantie 1953, wil ik even een kort overzicht geven van de gang en stand van zaken met onze buitenlandse reizen en zomerkampen.

Het vaarkamp de Maas op, van *Dordt* naar *Mestreech*, werd een succes met bijna 30 deelnemers, die onze boot eigenlijk niet goed kon herbergen. Inderdaad bleek een dergelijke *varende basis* ons een prachtige gelegenheid te bieden het stroomgebied van de Maas beneden Maastricht te verkennen.

Voor het tentenkamp, dat een paar km bovenstrooms van Malmédy aan de *Warche* werd gehouden bij de oude molen van *Bévercé*, heeft het aantal deelnemers tenslotte bijna de 50 bereikt. Unaniem was men van oordeel, dat dit een zo ideale kampeerplaats is, dat wij het dáár beslist over een paar jaar weer eens moeten herhalen, want de deelnemers waren er ook nog lang niet uitgekeken bij het vertrek uit het kamp.

De 20 deelnemers van het tentenkamp in *Ierland*, aan de voet der *Wicklow Mountains* even bezuiden Dublin, zijn ook zeer voldaan over hun experiment, mede door de grote gastvrijheid, die zij van de Ieren mochten ondervinden. De ongemakken van de lange héén- en terugreis had men er graag voor over, want zij zijn ruimschoots vergoed door het kamp in Ierland.

De voettocht, die door meer dan 20 onzer leden werd ondernomen in en om het *Zwitserse Nationale Park*, is met succes volbracht. Daar bij deze buitenlandse reis niet alléén werd overnacht in berghutten maar óók in veel comfortabeler hotels, konden oudere deelnemers zonder bezwaar hier mede meekomen! Naast enkele zware tochten voor de „Dichards” werd door de reisleader gezorgd voor lichtere tochten voor minder geoefenden.

De preciese *afrekeningen* van al deze zomerkampen en reizen zijn begin September weliswaar nog niet binnen, maar het laat zich toch wel aanzien, dat zij geen van alle onverantwoorde vóór- of nadelige saldi zullen hebben opgeleverd, zodat ook onze penningmeester tevreden mag zijn met het resultaat. In de welbekende *tabel* op de binnenkant van de omslag vindt men behalve de verschillende vogeltrekweekends der Gewesten ook het *Congres voor Natuurbescherming* vermeld, dat echter tot het voorjaar is uitgesteld. Tenslotte ligt het in de bedoeling te trachten op 24-27 December een *Kerst-reunie* te organiseren, zo mogelijk in de J.H. „*Klaverelden*” bij Bergen op Zoom. Graag hoort Jan G. Sloff, Halsterseweg E 84 te Bergen op Zoom, vóór 20 October wie belangstelling heeft voor dit plan. Het is o.a. een